

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **A. S. A.**, zast. Mgr. Janem Urbanem, advokátem, se sídlem Haškova 1714/3, Hradec Králové 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 11. 2014, č. j. 32 Az 12/2014 - 56,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 11. 2014, č. j. 32 Az 12/2014 - 56, **se z r u š u j e**.
- II.** Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 5. 2. 2014, č. j. OAM-273/ZA-ZA02-LE21-2013, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** žalovanému k dalšímu řízení.
- III.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ani řízení o žalobě.
- IV.** Ustanovenému zástupci žalobce, advokátu Mgr. Janu Urbanovi, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti v částce celkem 4.114 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady zastupování žalobce nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

- I.**
- Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti**

[1] Ministerstvo vnitra České republiky (dále jen „žalovaný“) rozhodnutím ze dne 5. 2. 2014, č. j. OAM-273/ZA-ZA02-LE21-2013, neudělilo žalobci mezinárodní ochranu podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále též „zákon o azylu“), ve znění pozdějších předpisů.

[2] Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 14. 11. 2014, č. j. 32 Az 12/2014 - 56, zamítl žalobu proti uvedenému rozhodnutí žalovaného, a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění uvedl, že žalobce neprokázal jakékoli skutečnosti relevantní pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. a) a § 12 písm. b) zákona o azylu, protože neměl ve své vlasti potíže s uplatňováním politických práv a svobod a neuvedl skutečnosti svědčící o jeho pronásledování z důvodů vymezených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Přestože žalobcovy důvody pro podání žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany – obava z pomsty Muslimského bratrstva – byly posouzeny již v předcházejícím řízení, rozhodl žalovaný meritorně, aby mohl zohlednit aktuální situaci v Egyptě. Postavení Muslimského bratrstva, oproti tvrzení žalobce, se výrazně zhoršilo: organizace byla zakázána, její představitel – prezident M. Mursí – byl dne 3. 7. 2013 sesazen a bratrstvo je potlačováno egyptskými úřady; žalobce by úřady proto mohl účinně žádat o pomoc. Obavy ohledně pomluv pro uzavření sňatku s křesťankou potom nebylo možné shledat za azylově relevantní pronásledování. Krajský soud dále konstatoval, že pro udělení azylu podle ustanovení § 13 zákona o azylu za účelem sloučení rodiny nebyl v případě žalobce shledán zákonný podklad a rozhodnutí žalovaného ohledně neudělení humanitárního azylu, na nějž není právní nárok, nevybočilo z mezí stanovených zákonem a judikaturou. Závěrem se krajský soud ztotožnil s žalovaným, že nebyly dány ani důvody pro udělení doplňkové ochrany (§ 14a a § 14b zákona o azylu). Žalobce neuvedl žádné azylově relevantní obavy pro případ návratu do Egypta, obava z Muslimského bratrstva v kontextu nastalých společensko-politických změn není reálná, v Egyptě neprobíhá konflikt, v jehož důsledku by byl žalobce ohrožen vážnou újmu ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu a vycestování není ani v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

[3] Kasační stížností ze dne 2. 12. 2014 napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek krajského soudu. Stěžovatel namítá, že krajský soud se nedostatečně vypořádal s jeho námitkou ohledně nezákonnosti rozhodnutí žalovaného pro porušení povinností daných ustanoveními § 2 a § 3 zákona č. 500/2004 Sb. správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Krajský soud se totiž omezil pouze na rekapitulaci rozhodnutí žalovaného a vyjádření stěžovatele bez toho, aby se jimi zabýval. Žalovaný si dále obstaral nedostatečné množství podkladů k posouzení aktuálního postavení Muslimského bratrstva a ke zhodnocení opatření, která proti němu přijaly státní orgány. Stěžovatel stále vnímá v zemi vliv Muslimského bratrstva a jeho výhružky doložil zejména informacemi o únosu svého bratra, přičemž k podobným událostem dochází v Egyptě i nadále, ačkoli žalovaný tvrdil, že státní orgány zcela potírají nezákonnou činnost Muslimského bratrstva. O nízké efektivitě těchto kroků svědčí například skutečnost, že Ministerstvo zahraničních věcí nedoporučuje až na výjimky cesty do Egypta z důvodu špatné bezpečnostní situace. Žalovaný rovněž získal nedostatečné podklady k otázce tolerance nábožensky smíšených sňatků muslimy v Egyptě, a proto nemohl objektivně posoudit nebezpečí ohrožení života stěžovatele s ohledem na jeho bývalé manželství s ženou křesťanského vyznání a na jeho aktuální vztah. Stěžovatel se také domnívá, že byla nedostatečně posouzena rizika vážné

pokračování

újmy na zdraví pro případ jeho návratu do země původu. Ačkoli žalovaný nyní rozhodoval již o druhé stěžovatelské žádosti o udělení mezinárodní ochrany, vycházel nepříjemně ze zjištění učiněných v prvním řízení; tato zjištění totiž vycházela z podkladů, které sám žalovaný považoval za neaktuální. Stěžovatel se závěrem domnívá, že podaná kasační stížnost podstatně převyšuje jeho zájem, protože krajský soud pochybil při vypořádávání žalobních námitek stěžovatele a tato vada mohla mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Stěžovatel proto navrhuje zrušení nadepsaného rozsudku a jeho vrácení krajskému soudu.

[4] Žalovaný ve vyjádření ze dne 16. 12. 2014 ke kasační stížnosti plně odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí a rozsudek krajského soudu. Konstatoval soulad svého rozhodnutí se zákonem a zdůvodnil, proč nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana podle jednotlivých skutkových podstat zákona o azylu. Za podklad rozhodnutí žalovaný použil informace o zemi původu z konce roku 2013, přičemž rozhodnutí bylo vydáno počátkem roku 2014. Muslimské bratrstvo je v Egyptě považováno za teroristickou organizaci se soudním zákazem činnosti, egyptské úřady efektivně řeší problémy spojené s bratrstvem, a proto se může stěžovatel na ně obrátit s žádostí o pomoc. Navíc do Egypta míří do turistických oblastí i občané České republiky a Ministerstvo zahraničních věcí hodnotí situaci v zemi jako relativně klidnou a pod kontrolou bezpečnostních složek. Kasačními námitkami stěžovatele se dostatečně zabýval již krajský soud, který je vyvrátil. Žalovaný proto navrhuje, aby zdejší soud kasační stížnost zamítl.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[5] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku [§ 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.)], je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) a kasační stížnost není nepříjemná (§ 104a s. ř. s.).

[6] Stěžovatel podal kasační stížnost pro nedostatečně zjištěný skutkový stav v řízení před žalovaným [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] a pro nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu spočívající v tom, že krajský soud se nevypořádal řádně s žalobními námitkami [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

[7] Ze spisů zjistil zdejší soud tyto podstatné skutečnosti:

[8] Protokolem o seznámení s podklady rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany, čl. 54, bylo poznamenáno, že stěžovatel byl den 23. 1. 2014 v jazyce arabském seznámen s podklady k vydání rozhodnutí, jmenovitě: žádostí o udělení mezinárodní ochrany ze dne 27. 8. 2013, protokolem o pohovoru ze dne 3. 9. 2013, spisovým materiálem k předchozí žádosti o mezinárodní ochranu č. j. OAM-194/LE-LE18-2012, Zprávou Congressional Research Service – Egypt ze dne 12. 9. 2013, Zprávou ministerstva vnitra Spojeného království – Egypt ze dne 8. 11. 2013, Zprávou ministerstva zahraničí Spojeného království

– Egypt ze dne 30. 9. 2013 a Infobankou ČTK „Země světa, Egyptská arabská republika“ – aktuální znění.

[9] Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 5. 2. 2014, č. j. OAM-273/ZA-ZA02-LE21-2013, obsahuje na str. 4 a str. 6 sdělení, že žalovaný vycházel při posouzení žádosti z uvedených zpráv, uvádí, že všechny tyto zprávy jsou součástí spisového materiálu, a v textu na ně opakovaně odkazuje.

[10] Seznam spisového materiálu – X ve věci stěžovatele, který byl vytisknut dne 26. 3. 2014, popisuje řazení jednotlivých dokumentů ve formátu: (i) číslo jednací, (ii) datum vložení, (iii) typ dokumentu, (iv) jméno osoby, která dokument do spisu vložila, (v) počet stran dokumentu a (vi) doložka, zdali je daný dokument ve spise. Výše zmíněné zprávy nejsou v tomto seznamu jakkoli zmíněny a zdejší soud je ani nenalezl zařazené ve spisu.

[11] Společně s přípisem ze dne 6. 5. 2014 odeslal žalovaný krajskému soudu správní spis, který krajský soud obdržel dne 9. 5. 2014.

[12] V rozsudku ze dne 14. 11. 2014, č. j. 32 Az 12/2014 – 56, Krajský soud v Hradci Králové na str. 4 až 5 konstatuje, že součástí správního spisu jsou výše uvedené zprávy. Krajský soud dále v odůvodnění na str. 6 a 9 s odkazem na zprávy o zemi původu (které však ve spisech absentují) shledal nedůvodnými námitky žalobce týkající se nedostatečného a nesprávného zjištění situace v zemi původu.

[13] Kasační stížnost je důvodná.

[14] Nejvyšší správní soud při přezkumu rozsudku krajského soudu z úřední povinnosti zjistil (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.), protože krajský soud při přezkumu rozhodnutí žalovaného vycházel ze skutečností, které ovšem nemají oporu ani ve spise správního orgánu ani v soudem provedeném dokazování.

[15] Absence podkladů, na které se soud odvolává v odůvodnění svého rozhodnutí, může být důvodem pro nepřezkoumatelnost soudního rozhodnutí, protože soud v takovém případě vydává rozhodnutí na základě skutkových důvodů, které nemají oporu ve spise; „[s]kutkovými důvody, pro jejichž nedostatek je možno rozhodnutí soudu zrušit pro nepřezkoumatelnost, budou takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy v řízení byly provedeny“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS, všechny rozsudky Nejvyššího správního soudu jsou dostupné na: www.nssoud.cz). Konkrétním pochybením může být například skutečnost, že krajský soud ve svém rozhodnutí vycházel z dokumentu, který správní spis neobsahoval (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2014, 5 As 73/2013 - 79).

[16] Skutkově blízký spor ve věci mezinárodní ochrany řešil zdejší soud v rozsudku ze dne 31. 7. 2007, č. j. 4 Azs 44/2007 - 124. Krajský soud ve svém rozhodnutí převzal

pokračování

závěry Ministerstva vnitra, aniž by zohlednil skutečnost, že ve správním spise chyběly zprávy o zemi původu žadatele o azyl. Ministerstvo vnitra tedy rozhodovalo na základě skutkového stavu, který neměl oporu ve spise (§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.), což bylo i důvodem pro zrušení rozsudku krajského soudu. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku vycházel z důležitosti skutkových podkladů k posouzení žádosti o azyl: „Prokázání, že je žadatel o udělení azylu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, stejně tak prokázání dalších důvodů uvedených v § 13 a § 14 zákona o azylu předpokládá shromáždění dostatečných skutkových podkladů správním orgánem, z nichž by bylo možno tvrzení žalobce z hlediska jeho důvodnosti posoudit. [...] Azylové řízení má být ze své povahy směřováno k hledání materiální pravdy v maximální spravedlivě možné míře. Zásada materiální pravdy představuje jednu ze základních zásad správního řízení. Účelem této zásady je, aby správní řízení posilovalo důvěru účastníků řízení ve správnost rozhodování. Podle této zásady lze po správních orgánech oprávněně požadovat, aby jejich rozhodnutí byla zákonná, správná a především aby vycházela ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci. Spolehlivě zjištěný skutkový stav je podmínkou perfektnosti vydaných rozhodnutí. [...] V řízení o udělení azylu má zásada materiální pravdy svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Elementární roli při zjišťování skutkového stavu věci hrají zprávy o stavu dodržování lidských práv v zemi původu žadatele“. Stanovené povinnosti vyplývají přímo z § 3 správního řádu ve spojení s § 9 zákona o azylu a jejich naplnění je důležitým kritériem při posuzování zákonnosti rozhodnutí.

[17] V nyní projednávaném případě se jedná o obdobnou situaci. Krajský soud při rekapitulaci skutkového stavu konstatoval existenci předmětných zpráv ve správním spise (str. 4 až 5) a na několika místech se objevují odkazy na informace v nich obsažené (na str. 6 a 9). Nejvyšší správní soud ale zjistil, že krajský soud musel jejich obsah převzít z rozhodnutí žalovaného, aniž by mohl jejich pravdivost ověřit přímo z obsahu zmiňovaných zpráv. Z protokolu o seznámení s podklady rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ze dne 23. 1. 2014 má zdejší soud za prokázané, že stěžovatel byl s předmětnými zprávami seznámen a žalovaný měl v úmyslu z nich vycházet při rozhodování o žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V předloženém správním spise zdejšímu soudu ale všechny tyto zprávy chybí. Přitom nepřichází v úvahu jejich ztráta, jelikož nejsou uvedeny v seznamu spisového materiálu. Seznam spisového materiálu byl vytisknut dne 26. 3. 2014 a krajský soud obdržel od žalovaného v řízení o žalobě spisový materiál dne 9. 5. 2014. Pokud by spisový materiál řádně prozkoumal, zjistil by již ze samotného seznamu, že předmětné zprávy nejsou jeho součástí.

[18] Z výše uvedeného vyplývá i to, že krajský soud pochybil, protože nedostál své povinnosti stanovené v § 75 odst. 2 s. ř. s. Převážně se totiž ztotožnil s tvrzeními a argumenty žalovaného, které pouze převzal z napadeného rozhodnutí (včetně odkazů na zprávy o zemi původu, které však soud neměl k dispozici, neboť nebyly součástí správního spisu), aniž se skutečně věcně vypořádal s námitkami uplatněnými žalobcem. Pokud by se

totiž krajský soud věci skutečně zabýval, musel by rozhodnutí žalovaného zrušit podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. z toho důvodu, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, neměl oporu ve spise. Krajský soud nevzal tuto vadu řízení před správním orgánem vůbec na zřetel; i jeho rozhodnutí je tak nepřezkoumatelné pro jinou vadu řízení (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.). Jelikož přezkoumatelnost rozsudku krajského soudu je podmínkou pro posouzení věci samé, zdejší soud se již nezabýval jednotlivými kasačními námitkami (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2005, č. j. 3 As 6/2004 - 105, č. 617/2005 Sb. NSS).

[19] K tomuto závěru Nejvyšší správní soud dospěl navzdory tomu, že stěžovatel výslovně v kasační stížnosti nenamítal to, že předmětné zprávy o zemi původu nejsou založeny ve správním spise a přesto z nich vycházel jak žalovaný tak i krajský soud. Stěžovatel pouze napadal správnost závěrů, které ohledně situace v zemi původu žalovaný a krajský soud z těchto podkladů vyvodili, a dále požadoval doplnění dalších podkladů potřebných pro objektivní posouzení věci. Tuto vadu ostatně výslovně neuplatnil stěžovatel ani v žalobě. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu ovšem v usnesení ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 - 84, č. 2288/2011 Sb. rozhodl, že *„soud je oprávněn zrušit rozhodnutí správního orgánu pro vady řízení, byť by nebyly žalobcem výslovně namítány, pokud tyto vady brání přezkoumání rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů“*. Rozšířený senát dále již v usnesení ze dne 15. 1. 2008, č. j. 2 As 34/2006 - 73, č. 1546/2008 Sb. NSS, uvedl: *„Ustanovení § 76 odst. 1 s. ř. s. upravuje postup soudu v případech, kdy soud může rozhodnutí zrušit i bez nařízení jednání - z toho lze dovodit jen to, že případy tam uvedené jsou důvodem ke zrušení správního rozhodnutí. Výslovně předpokládá postup z moci úřední - tj. bez návrhu - pouze v případě nicotnosti rozhodnutí, kterou lze vyslovit podle odst. 2 cit. ustanovení. Z povahy vady pak postup z moci úřední přichází v úvahu i u vad spočívajících v nepřezkoumatelnosti podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a to proto, že nepřezkoumatelnost brání zpravidla věcnému přezkumu a posouzení důvodnosti žalobních námitek“*.

[20] V nyní posuzovaném případě nastaly právě okolnosti předvídané rozšířeným senátem v citovaných rozhodnutích. Vada napadeného rozhodnutí správního orgánu (vada řízení spočívající v tom skutkový stav, z něhož žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech) brání posouzení stěžovatelem uplatněných žalobních (a kasačních) námitek. Soudy totiž nemohou přezkoumat správnost závěrů, vyvozených žalovaným z použitých informací o zemi původu, pokud je nemají k dispozici jako součást spisu. Z tohoto důvodu rovněž byla splněna i podmínka stanovená v § 109 odst. 4 s. ř. s. pro zohlednění důvodů stěžovatelem neuvedených v kasační stížnosti z moci úřední.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[21] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedených úvah zrušil rozhodnutí krajského soudu a Ministerstva vnitra a přikázal věc k dalšímu řízení žalovanému (§ 78 odst. 4 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.). Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

pokračování

[22] Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný nebyl ve věci procesně úspěšný a žalobci dle obsahu spisů žádné uplatnitelné náklady v řízení nevznikly.

[23] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 5. 3. 2014, č. j. 32 Az 12/2014 - 15, ustanoven zástupce Mgr. Jan Urban, advokát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci stěžovatele odměnu za jeden úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů, a to ve výši 3.100 Kč (srov. § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 advokátního tarifu) a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (srov. § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Po zvýšení o DPH (ustanovený zástupce stěžovatele je plátce DPH) činí celková výše odměny 4.114 Kč. Tato částka bude ustanovenému zástupci stěžovatele poukázána z účtu Nejvyššího správního soudu, neboť náklady zastupování stěžovatele, který byl osvobozen od soudních poplatků, nese stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. ledna 2015

Nygrínová

JUDr. Dagmar

předsedkyně senátu